

vag@transportstyrelsen.se

STR:s remissvar:**Förslag till ändring av Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:125) om medicinska krav för innehav av körkort m.m. (diarienumr: TSG 2024-7465)**

Det är positivt att Sveriges Trafikutbildares Riksförbund, STR, har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerat förslag.

Sammanfattning

STR är inte medicinskt sakkunniga utan uttalar sig om förslaget utifrån ett pedagogiskt och kognitivt perspektiv.

Det är vad STR erfar en mycket liten andel, ca 1 %, av de personer som söker körkortstillstånd, som idag *inte* får sitt tillstånd godkänt efter ansökan. Tillståndet är tidsödande och kostnadsmässigt dyrt att skaffa sig och är vad STR erfar i praktiken endast ett läkarbesök med en form av självskattning. Det innehåller därmed inte de moment kring riskmedvetenhet (*hazard perception*) som i praktiken krävs för att testa en persons grundläggande lämplighet som förare.

För den stora merparten av körkortsaspiranterna som har en lindrig NPF-diagnos inom ADHD eller autism-spektret, kommer förslaget att ta bort kravet på läkarintyg, underlätta att ta körkort. STR har inget att erinra mot förslaget.

Dock finns det en del viktiga aspekter att beakta vilka kommenteras nedan.

Allmänna kommentarer

Att ta körkort är ingen mänsklig rättighet och samhället måste kunna ställa krav på att körkortsinnehavare har tillräckliga kunskaper och färdigheter men även goda attityder till det ansvar som körkortsinnehav innebär. Oavsett diagnos eller ej, kommer en person som fått körkortstillstånd, men i praktiken av olika skäl inte har förmågorna att kunna lära sig att köra bil, heller inte att komma igenom nätet av övningskörning, kunskaps- och körprov, varför det i normalfallet blir en naturlig "gallring". Det nuvarande testet fyller därför ingen reell funktion i det avseendet menar STR.

Landets drygt 3000 trafiklärare, varav ca 80% arbetar på en STR-ansluten trafikskola, möter redan idag den absoluta majoriteten av dessa personer i utbildningsprocessen. Förarutbildningen kan och bör individanpassas och utbildning av en person med NPF-diagnos, bör göras av en lärare med specialutbildning för detta.

Dock är det STR:s erfarenhet att diagnosen i sig inte nödvändigtvis är ett problem. Processen att ta körkort är individuell och skiljer sig mellan individ och individ, oavsett om en individ har NPF-diagnos eller ej. Variationerna mellan olika individer är således mycket stora och i vissa avseenden kan tom. en diagnos vara en fördel. Många elever med lindriga diagnoser är fokuserade, målmedvetna, tar utbildningen på stort allvar, kommer väl

förberedda och är väl medvetna om sina brister vilket med stor sannolikhet gör dem lika väl lämpade, eller tom. ibland mer lämpade än körkortstagare i allmänhet. Ett körkort kan innebära en stor förändring i dessa personers liv och många är beredda att lägga ner mycket jobb på att vara väl förberedda vid prov.

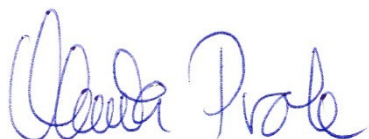
Dock, ett generellt problem och utmaning är beroendeproblematik vilket inte får förringas. Denna kan eventuellt vara större i gruppen med NPF men är något som andra instanser får värdera och bedöma i sammanhanget. Det är naturligtvis viktigt att personer med allvarliga problem, och kanske okontrollerad självmedicinering/drogmissbruk, får professionell hjälp. Dessa problem kanske inte syns under utbildning eller i prov, men kan utgöra en allvarlig trafikfara under körkortsprocessen, och naturligtvis även efter om prov godkänns. STR värnar säkerheten för både elev, lärare och omgivning och har sedan 2012, ett obligatoriskt moment i utbildningen att alla lektioner inleds med en nykterhetskontroll. Detta primärt i pedagogiskt syfte men innebär i enstaka fall att lektioner ställs in pga. positivt testutslag. En motsvarande kontroll för narkotika finns dock ej ännu.

Det finns dessutom andra saker att beakta i sammanhanget. Det svenska förarutbildningssystemet är generellt mycket grovmaskigt och borde snarast utvecklas för att bli effektivare och mer kunskaps fokuserat. Ett inslag vilket skulle underlätta förmågan att ta körkort och även vara gynnsamt för trafiksäkerheten, skulle vare en initial gemensam grundutbildning för alla motsvarande den man har i Norge sedan 2005. Detta skulle underlätta körkortsprocessen för gruppen som har NPF-diagnoser vilka idag, i likhet med andra, utlämnas till sin egen förmåga att värdera sina förutsättningar och sin förmåga, vilket VTI:s forskning visat att man inte är kapabel till.

Landskrona den 7 augusti 2025

Med vänlig hälsning

SVERIGES TRAFIKUTBILDARES RIKSFÖRBUND

Maria Prole

Förbundsordförande